

သတင်းထုတ်ပြန်ချက်

မြန်မာ- မြေမြှုပ်မိုင်းများ အသုံးပြုနေမှုကို ရပ်ဆိုင်းပါ။ ၁၉၉၇ မိုင်းတားဆီးရေး တရားဝင်သဘောတူစာချုပ်မှာ လက်မှတ်ရေးထိုးပါ။

မြေမြှုပ်မိုင်းကြောင့် သေကြေ၊ ဒဏ်ရာရရှိသူဦးရေ မြင့်တက်၊ မကြာသေးခင်ကမှ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် လူနစ်ဦးသေဆုံး

(ရန်ကုန်၊ အောက်တိုဘာ ၃၁၊ ၂၀၁၇ ခုနှစ်) — မြန်မာအစိုးရတပ်နှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အုပ်စုများမှ လူကိုသေ ကြေပျက်စီးစေနိုင်သော ထောင်ထားသည့် မိုင်းများ အသုံးပြုနေခြင်းကို ချက်ခြင်းရပ်ဆိုင်းသင့်ပြီး၊ မြန်မာအစိုးရအနေဖြင့် ၁၉၉၇ မိုင်းတားဆီးရေး တရားဝင်သဘောတူစာချုပ်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးသင့်ကြောင်း Fortify Rights အဖွဲ့ကြီးက ယနေ့ ပြောကြားလိုက်ပါသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် အောက်တိုဘာလ ၂၀ ရက်နေ့က သီးခြားစီဖြစ်ပွားခဲ့သော ဖြစ်စဉ်များ အတွင်း ထောင်ထားသည့် မြေမြှုပ်မိုင်းများပေါက်ကွဲမှုကြောင့် တအာင်းတိုင်းရင်းသား အရပ်သားနှစ်ဦး ထိခိုက်ဒဏ်ရာ များဖြင့် သေဆုံးခဲ့ရကြောင်း တအာင်းလူ့အခွင့်ရေးများကို မြှင့်တင်ပေးနေသော အမျိုးသမီးရေးရာအဖွဲ့စည်း တစ်ခုဖြစ် သည့် တအာင်းအမျိုးသမီးများအဖွဲ့ Ta'ang Women's Organization (TWO) အဆိုအရ သိရှိရသည်။ တအာင်း သည် မြန်မာနိုင်ငံ၊ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း၌ အများဆုံးနေထိုင်ကြသော လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားအုပ်စုတစ်ခုဖြစ်သည်။

“မြေမြှုပ်မိုင်းတွေဟာ အရပ်သားတွေကိုစိုးရိမ်ထိတ်လန့်သွားအောင်၊ ကိုယ်လက်အင်္ဂါချို့ယွင်းသွားအောင်၊ ပြီးတော့အသက် သေဆုံးမှုတွေဖြစ်အောင် နှစ်ပေါင်းများစွာ တိုင်းရင်းသားဒေသတွေမှာ အသုံးပြုခဲ့ကြပါတယ်။” ဟု Fortify Rights အဖွဲ့ အကြီးအကဲ မက်သယူး စမစ် Matthew Smith က ပြောခဲ့ပါသည်။ “စစ်တပ်နဲ့ တိုင်းရင်းသားလက်နက် ကိုင်အုပ်စုတွေ အနေနဲ့ ဒီလို ကမ္ဘာနှင့်အဝှမ်းတားမြစ်ထားတဲ့ လက်နက်တွေကို အသုံးပြုနေတာတွေရပ်ဆိုင်းပစ်ဖို့ လိုအပ်ပြီး၊ မိုင်းရှင်းလင်း ရေး သဘောတူညီချက်တွေကို ဦးစားပေးလုပ်ဆောင်သွားရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။”

အောက်တိုဘာလ ၂၀ ရက်နေ့တုန်းက၊ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း နမ့်ဆမ်မြို့နယ်တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော သီးခြားဖြစ်စဉ် နှစ်ခု အတွင်း၊ လူကိုသေကြေပျက်စီးစေနိုင်သော မြေမြှုပ်မိုင်းများထောင်ထားမှုကြောင့် တအာင်း အရပ်သားနှစ်ဦး သေဆုံးခဲ့ ကြောင်း သတင်းရရှိပါသည်။ တီဒဗျူအို-TWO အဖွဲ့၏ အဆိုအရ၊ လေ့အေး (အသက် ၂၀-နှစ်) မှာ သူမ နေအိမ်အနီးရှိ လက်ဖက်စိုက်ခင်းသို့ သွားရောက် အလုပ်လုပ်ကိုင်နေရာမှအပြန် မန်းလွိုင်ရွာအပြင်ဖက်တစ်ဝိုက် လမ်းခုလပ်တွင် ထောင် ထားသော နင်းမိုင်းတစ်လုံးကို တက်နင်းမိပြီး ခြေထောက်တစ်ဖက် ဆိုးဆိုးဝါးဝါး ပြတ်ခဲ့ပါသည်။ သူမမှာ ရရှိသော ဒဏ်ရာ များဖြင့် လားရှိုးဆေးရုံသို့ အသွား လမ်းခရီးတွင် ကွယ်လွန်ခဲ့ပါသည်။

လှစိုင်း (အသက် ၃၀ နှစ်) မှာလည်း မွန်းလွဲ ၂ နာရီ ဝန်းကျင်ခန့်က မနီပိုင်ကျေးရွာနှင့် လွန်းတောက်ကျေးရွာအကြား မိုင် အနည်းငယ်ခန့်အကွာ၊ မြေမြှုပ်မိုင်းတစ်လုံးကို တက်နင်းမိ၍ အပြင်းအထန် ဒဏ်ရာရရှိခဲ့သည်ဟု သတင်းရရှိပါသည်။ ထို သူအား လားရှိုးဆေးရုံသို့ ပို့ဆောင်စဉ် ညနေ ၆ နာရီတွင် လမ်းခရီး၌ ကွယ်လွန်ခဲ့ပါသည်။

Fortify Rights အဖွဲ့ကြီးအနေဖြင့် ၂၀၁၁-ခုနှစ်၊ ဇွန်လတွင် မြန်မာအစိုးရတပ်ဖွဲ့ဝင်များနှင့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်

အဖွဲ့စည်းများအကြား အသစ်တဖန်ပြန်လည်စတင်ခဲ့သော တိုက်ပွဲများဖြစ်ပွားချိန်မှစ၍ ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားရာမြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းဒေသများတွင် လူထိခိုက်သေကြေပျက်စီးစေနိုင်သော မြေမြှုပ်မိုင်းများ အသုံးပြုနေမှုကို သက်သေအခိုင်အမာမှတ်တမ်းများ ပြုစုထားခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။

“မြေမြှုပ်မိုင်းကြောင့် အသက်မသေပဲ လွတ်မြောက်လာသူ ကချင်ပြည်နယ်၊ ကန်ဒေါ်ရန်ကျေးရွာမှ အသက် ကိုးနှစ်အရွယ် ဖခင်၊ “စိုင်းအောင်” (အသက် ၃၃ နှစ်) က မြေမြှုပ်မိုင်းပုံးတစ်လုံးကြောင့် သူမည်သို့ ဒဏ်ရာရခဲ့ကြောင်း ပြန်လည် ပြောပြခဲ့ပါသည်။ သူက ပြောကြားရာတွင်- “မနှစ်က ကျွန်တော်ရွာကို ပြန်လာတယ်။ အဲဒီနောက်မှာ ကျွန်တော်ပိုင်တဲ့ လယ်ထဲကို သွားလည်ချင်လာတယ် .. ကျွန်တော် လိမ္မော်ခြံထဲရောက်နေတုန်း၊ ဝါယာကြိုးတစ်ချောင်းကို တိုက်မိပြီး မိုင်းပေါက်ကွဲသွားတယ် ကျွန်တော် ဆေးရုံတက်လိုက်ရတာ နှစ်လတောင်ကြာတယ်နောက်ထပ် လူသုံးယောက်လည်း မြေမြှုပ်မိုင်း တက်နှင်းမိလို့ ဆေးရုံတက်နေတာ ကျွန်တော် မြင်ခဲ့ရတယ်။”

ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်ဒေသအချို့တို့တွင် စစ်ဆင်ရေးများပြုလုပ်နေသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အုပ်စုဖြစ်သည့် ကချင်လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် (ကေအိုင်အေ)မှ ကိုယ်စားလှယ်များက လူထိခိုက်သေကြေပျက်စီးစေနိုင်သော မြေမြှုပ်မိုင်းများကို (ကေအိုင်အေ)က အသုံးပြုနေကြောင်း၊ သူတို့၏ မြေမြှုပ်မိုင်းမြေပုံမှာလည်း စိတ်မချရကြောင်း ဝန်ခံပြောကြားခဲ့သည်။ ထိုနည်းတူစွာပင်၊ ၂၀၁၆-ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ၌လည်း၊ မြန်မာနိုင်ငံကာကွယ်ရေးဒု-ဝန်ကြီးဗိုလ်မှူးချုပ်မြင့်နွယ်က မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားရာဒေသများ၌ တပ်မတော်အနေဖြင့် မြေမြှုပ်မိုင်းများ ဆက်လက်သုံးစွဲနေကြောင်း မြန်မာ့လွတ်တော်သို့ ထွက်ဆိုခဲ့သည်။ ၂၀၁၃-ခုနှစ်တွင်၊ ယခင် မြန်မာနိုင်ငံတော်သမ္မတ ဦးသိန်းစိန်က “တိုင်းသူပြည်သားတို့၏ အသက်အိုးအိမ်စည်းစိမ်လုံခြုံရေးနှင့် မိမိကိုယ်မိမိ ကာကွယ်ရေးအတွက် မြန်မာ့တပ်မတော်အနေဖြင့် မြေမြှုပ်မိုင်းများသုံးစွဲဖို့ လိုအပ်ကြောင်း” ပြောကြားခဲ့သည်။

၂၀၁၆-ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလတွင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း ကွတ်ခိုင်မြို့နယ်၌ ဒေသခံပြည်သူများက မြန်မာ့တပ်မတော်၊ ကေအိုင်အေနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် လှုပ်ရှားနေသော နောက်ထပ် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ ဖြစ်သည့် တအာင်း အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် (တီအန်အလ်အေ)တို့အား— အရင်လမတိုင်ခင် တိုက်ပွဲဖြစ်စဉ်အတွင်း ယင်းနေရာတွင် ထောင်ထားခဲ့သောမိုင်းများကို ဖယ်ရှားပေးပါရန် တောင်းဆိုထားသော စာတစ်စောင်ကို စာရေးသား တောင်းဆိုခဲ့ကြောင်း သတင်းရရှိခဲ့သည်။

“မြေမြှုပ်မိုင်းတွေဟာ တိုက်ပွဲဖြစ်ချိန်နဲ့ တိုက်ပွဲဖြစ်ပြီးတဲ့အချိန်တွေမှာပါ မညာမတာ ရက်စက်ကြမ်းကြပ်စွာ ပြုမူဆက်ဆံပြီး အန္တရာယ်လည်းများပါတယ်။” ဟု မက်သယူး စမစ်က ပြောကြားခဲ့သည်။ “လက်နက်ကိုင်အုပ်စုတွေအနေနဲ့ သူတို့ အကာကွယ်ပေးနေပါတယ်လို့ထွက်ဆိုထားတဲ့ တိုင်းရင်းသားဒေသခံတွေရဲ့စကားကို နားထောင်သင့်ပြီး ဒီလက်နက်တွေကိုအသုံးပြုနေတာတွေကိုလည်း ရပ်ဆိုင်းသင့်ပါပြီ။”

လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများနှင့် စစ်အတွင်း လူ့အခွင့်ရေးချိုးဖောက်မှုများကြောင့် ၂၀၁၁-ခုနှစ် ဇူလိုင်လမှစ၍ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းနှင့် ကချင်ပြည်နယ်တို့တွင် အရပ်သားတစ်သိန်းကျော် အတင်းအဓမ္မ နေရပ်စွန့်ခွာ ထွက်ပြေးခဲ့ကြရသည်။ ၂၀၁၇ မေလတွင်၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကြက်ခြေနီအသင်း(အိုင်စီအာစီ)မှ လူကို သေကြေပျက်စီးအောင် ထောင်ထားသော မိုင်းများနှင့် မပေါက်ကွဲသေးသော လက်နက်များအား ဆက်လက်အသုံးပြုနေခြင်းမှာ မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းတွင် အိုးအိမ်စွန့်ခွာထွက်ပြေးကြရသူများကို သူတို့နေရပ်ရင်းကို မပြန်နိုင်အောင် တားဆီးထားသည့် အဓိကအတားဆီးတစ်ခု ဖြစ်နေကြောင်း ဖော်ထုတ်နိုင်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စစ်ပွဲများကြောင့် ထိခိုက်သေဆုံးဒဏ်ရာရရှိခဲ့သည့် ကလေးများ၏ထက်ဝက်မှာ မြေမြှုပ်မိုင်းများနှင့် အခြားမပေါက်ကွဲသေးပဲ ကျန်နေသေးသည့် လက်နက်ပစ္စည်းများကြောင့်ဖြစ်ကြောင်း ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေ အတွင်းရေးမှူးချုပ်က ၂၀၁၆-ခုနှစ်၊ ဧပြီလတွင်၊ ယူဆခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် အာဖဂန်နစ္စတန်နိုင်ငံနှင့် ကိုလံဘီယာနိုင်ငံတို့ပြီးလျှင် ကမ္ဘာပေါ်တွင် မြေမြှုပ်မိုင်းများကြောင့် အများဆုံး ညစ်ညမ်းရသည့် ကမ္ဘာ့တတိယမြောက်နိုင်ငံ ဖြစ်နေသည်။

ဩဂုတ်လမှစ၍ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် စစ်တပ်မှဦးဆောင်သော တိုက်ခိုက်မှုများကြောင့် ထွက်ပြေးလာရသည့် ရိုဟင်ဂျာမွတ်စလင်အရပ်သားများ သေဆုံးမှုနှင့် ကိုယ်လက်အင်္ဂါဆုံးရှုံးမှုကို ဖြစ်စေခဲ့သော လူကို ထိခိုက်သေကြေပျက်စီး စေသည့် မြေမြှုပ်မိုင်းများအား မြန်မာစစ်တပ်က မည်သို့မည်ပုံချထားခဲ့ကြောင်း Fortify Rights အဖွဲ့ကြီးနှင့် အခြားသော အဖွဲ့စည်းများမှ အထောက်ထား မှတ်တမ်းများ တင်ထားခဲ့ကြသည်။ ၂၀၁၆-ခုနှစ် အောက်တိုဘာလနှင့် ၂၀၁၇-ခုနှစ် ဩဂုတ်လတို့တွင် အာရ်ကန် ရိုဟင်ဂျာ ကယ်တင်ခြင်းတပ်မတော် Arakan Rohingya Salvation Army က မြန်မာ့ လုံခြုံရေး တပ်သားများအား ပူးပေါင်းသတ်ဖြတ်ခဲ့သည်ကို လက်တုန်ပြန်သည့်အားဖြင့် မြန်မာစစ်တပ်က “နယ်မြေရှင်းလင်း ရေး” လုပ်ခဲ့ချိန်မှစပြီး ရိုဟင်ဂျာအများစုပါဝင်သော လူပေါင်း ၇၀၀,၀၀၀ နီးပါးခန့်မှာ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် နိုင်ငံထဲကို ထွက်ပြေး ခဲ့ကြရသည်။

ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားပြီးနောက် မြန်မာနိုင်ငံတွင် တိုင်းနှင့်ပြည်နယ်ဒေသကြီး ၁၄ ခုရှိသည့် အနက် ကိုးခုမှာ မြေမြှုပ်မိုင်းများဖြင့် ညစ်ညမ်းလို့နေသည်။

အရပ်သားများအပေါ်တွင် ထောက်ထားညှာတာခြင်းမရှိပဲ တိုက်ခိုက်နေခြင်းများမှ ရှောင်ရှားရန် နိုင်ငံတကာ လူသားချင်း စာနာသည့် ဓလေ့ နှင့်ညီညွတ်သော ဥပဒေက မြန်မာအစိုးရ၊ ကေအိုင်အေနှင့် အခြားတိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အုပ်စု များအား ချည်နှောင်ထားသည်။ သဘာဝအားဖြင့် အရမ်းကာရောပြုမှုတတ်သော လူကို ထိခိုက်သေကြေပျက်စီးစေသည့် မြေမြှုပ်မိုင်းများကို သဲကွဲစွာသိအောင် လုပ်ရန်မှာ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်- နိုင်ငံတကာ လူသားချင်းစာနာသော ဥပဒေအရ တိုက်ပွဲဝင်စစ်သည်တော်များနှင့် တိုက်ပွဲဝင်မဟုတ်သော အရပ်သားများဟူ၍ ခွဲခြားသိမြင်ရမည် ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေသော လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲများတွင် ပါဝင်နေကြသည့် အဖွဲ့စည်းများအနေဖြင့် မြေ မြှုပ်မိုင်းများချထားခြင်းကို အလျင်အမြန် ရပ်ဆိုင်းသင့်ကြောင်း Fortify Rights အဖွဲ့ကြီးက ပြောကြားခဲ့သည်။ မြန်မာ အစိုးရအနေဖြင့်လည်း ၁၉၉၇ မိုင်းတားဆီးရေး တရားဝင် သဘောတူစာချုပ်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးသင့်ပြီး စာချုပ်ပါ ပြဌာန်းချက်များအတိုင်း မိုင်းများကို အသုံးပြုခြင်း၊ ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် သိုလှောင်ခြင်းတို့ကို တားမြစ်ပိတ်ပင်၍ လူကို ထိခိုက် သေကြေစေနိုင်သော မိုင်းများအား တစ်နေရာမှ တစ်နေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့ခြင်းအပြင်၊ သိုလှောင်ထားသည့် မြေမြှုပ်မိုင်း ပစ္စည်းများကို ဖျက်စီးပစ်ခြင်း၊ မိုင်းထောင်ထားသော နေရာများအားလုံးကို ရှင်းလင်းပစ်ခြင်းနှင့် မိုင်းကြောင့် အသက် မသေပဲ ကျန်ရစ်သူများကို ထောက်ပံ့ပေးခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်ရပေမည်။

၂၀၁၇-ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ၁၉ ရက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ လူမှုဖူလုံရေးဦးစီးဌာန၊ ဒု-ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် မျိုးဆက်အောင် က မြန်မာအစိုးရအနေဖြင့် မိုင်းတားဆီးရေး သဘောတူစာချုပ်တွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ရန် အကြံပြုချက်များမှာ အားရစရာ မ ကောင်းလှသော်လည်း၊ တိုင်းပြည်တွင်း မိုင်း-ရှင်းလင်းရေး လုပ်ငန်းများကို တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ရန် မေတ္တာရပ်ခံခဲ့ပါသည်။

၂၀၁၇-ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၃ ရက်နေ့သည် မိုင်းတားဆီးရေး တရားဝင်သဘောတူစာချုပ်အား လက်မှတ်ရေးထိုးရန် ဖွင့်လှစ် လိုက်သည့် အကြိမ် ၂၀ မြောက် နှစ်ပတ်လည် အထိမ်းမှတ်နေ့လည်း ဖြစ်ပါသည်။

Fortify Rights အဖွဲ့ကြီးအနေဖြင့် မိုင်း-အန္တရာယ် ပညာပေးလုပ်ငန်းများကို တိုင်းရင်းသားဒေသများ၌ အထူးသဖြင့် ကလေးငယ်များအတွက် ပိုမိုလုပ်ဆောင်ပေးပါရန်နှင့် အချို့ဒေသများတွင် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးအကျိုးကိုမျှော်ကိုး၍ မြေမြှုပ် မိုင်းရှင်းလင်းရေးလုပ်ငန်းများကို ခုတုံးလုပ် အမြတ်မထုတ်နိုင်အောင် သေချာစွာစီမံဆောင်ရွက်ပေးပါရန် မြန်မာအစိုးရအား အကြံပြုအပ်ပါသည်။ မိုင်းရှင်းလင်းရေးနှင့် မိုင်း-အန္တရာယ် ပညာပေးရေးလုပ်ငန်းများသည် ငြိမ်းချမ်းရေး နှင့်လုံခြုံရေးကို မူလအနေထားတိုင်ရောက်အောင် ပြန်လည်ဆောင်ရွက်ရေးနှင့် အိုးအိမ်စွန့်ခွာထွက်ပြေးခဲ့ကြသူများအား နေရပ်ပြန်ရေးတို့ မှာ ခွဲခြားမရအောင် တစ်သားတည်းဖြစ်နေသော လုပ်ငန်းများဖြစ်ကြောင်း Fortify Rights အဖွဲ့ကြီးက ပြောဆိုခဲ့သည်။

“တိမ်းရှောင်ထွက်ပြေးသွားကြတဲ့သူတွေဟာ ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ် တိုးတက်မှုမရမချင်း သူတို့ရဲ့အိမ်တွေကို မပြန်နိုင်ကြသေး ပါဘူး၊ မိုင်းတွေကို မရှင်းလင်းမချင်းလည်း သူတို့ရဲ့အိမ်တွေကို ချောချောမောမော ရောက်နိုင်အုံးမှာ မဟုတ်ပါဘူး။” ဟု မက်သယူး စမစ်က ထပ်မံပြောဆိုခဲ့သည်။ “သန်းနဲ့ချီတဲ့ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားတဲ့ အကူညီဒေါ်လာငွေတွေ အသုံး ပြုခဲ့ပြီး မြေမြှုပ်မိုင်းတွေကိုကျတော့ မရှင်းလင်းပစ်ရသေးပါဘူး။ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို နှောင့်ယှက်နေတဲ့ ယုံကြည်မှု လျော့နည်းလာနေတဲ့ ဖြစ်စဉ်တစ်ခု ရှိနေပါတယ်။ နိုင်ငံရေးကို ဘက်ပေါင်းစုံက ပြောင်းလဲပစ်ဖို့ လိုအပ်ပါမယ်။”